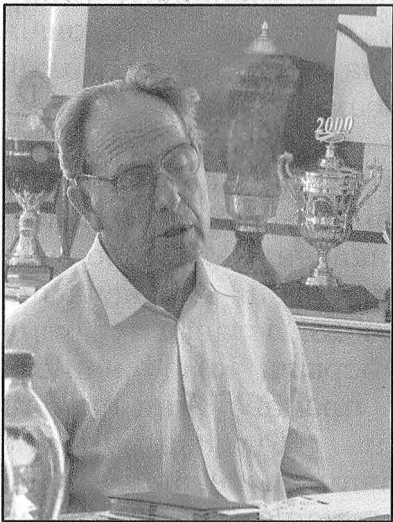

Сцяпан Нефідовіч.

СУВЯЗЬ КРАЯЗНАЎСТВА І ЛІТАРАТУРНАЙ ТВОРЧАСЦІ

Ва ўсіх класах школьнай праграмы па літаратуры маецца раздзел “Вусная народная творчасць”, куды ўключаны не толькі ўсе жанры фалькору (казкі, песні, балады, прыказкі, загадкі), але і легенды і паданні, заснаваныя на тапаніміцы ці гідраніміцы.

Працуючы ў школе настаўнікам, спачатку ў пачатковых, потым выкладчыкам роднай мовы і літаратуры ў старэйшых

класах, я імкнуўся не проста даць вучням паняцце пра гэтыя жанры і асвоіць тыя творы, што маюцца ў падручніках, а падключаў дзяцей да практычнай работы: веў факультатыў, на які школьнікі прыносілі свае запісы ад людзей сталага і старога ўзросту літаральна па ўсіх відах фалькларыстыкі. Праводзіліся краязнаўчыя экспедыцыі па вёсках Любань і Лахаўка.

Практычна прыходзілі да высновы, што ў творах вуснай народнай творчасці - і мудрасць народа, і адлюстраванне жыцця, абрадавых традыцый. У фальклору ўся наша гісторыя: казацтва, чумацтва, рэкруцтва, паншчына, улада жыцця ад даўніны да нашых дзён. У такіх творах шмат дыялектызмаў - слоў мясцовага паходжання, дзе крыюцца моўная кладоўка, скарбніца. Не менш цікавага можна знайсці і ў тапонімах. Ва ўсіх назвах мясцін шмат своеасаблівага, адметнага, іншы патаемнага. У кожнай

вёскі, хутара, урочышча маецца свая гісторыя, часам даволі цікавая.

* * *

Луніначчына не багата на пісьменнікаў. Наша зямля дала трох празаікаў: Івана Макаловіча (в.Дубаўка), Міколу Калінковіча (в.Цна) і Міколу Елянеўскага (в.Лунін), а таксама паэтаў: Аксану Спрынчан і Вадзіма Жылко (г.Лунінец), Мікалая Ільчыка (в.Багданаўка). Затое ў нашым краі некаторы час жылі і працавалі Якуб Колас, Ул.Нядзведскі, А.Гардзіцкі, А.Макаёнак, М.Федзюковіч і іншыя, у чым жыцці ці творчасці Луніначчына пакінула свой след, або гэтыя людзі аставілі тут хоць які-небудзь знак. У лунінецкі перыяд Колас напісаў некалькі вершаў і аповяданняў, працаваў над паэмай “Новая зямля”, пачаў пісаць “Сымона-музыку”. Нядзведскі прысвяціў Мікашэвічам аповесць “Хлопцы з другога корпуса”. Макаёнак напісаў пра калгас “Новае Палессе” і яго старшыню Сцепчанку п’есу “Таблетку пад язык”. Маюцца творы пра наш край у М.Федзюковіча, Ул.Караткевіча, Я.Пархуты, В.Вольскага...

З некаторымі з гэтых пісьменнікаў мне давалося бачыцца, мець зносіны, пра некаторых, што былі ў Любані, чуў ад знаёмых, і ўсе гэтыя жыццёвыя факты я адвобразіў у зборніку эсэ “Сустрэчы і расставанні”. Спадзяюся, што камусьці з настаўнікаў ці краязнаўцаў матэрыялы зборніка яшчэ спатрэбяцца.

